

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ 113/2017
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΣΤ' ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίαση της 10^{ης} Μαΐου 2017

Σύνθεση

Πρόεδρος: Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ.

Μέλη : Ιωάννης Διονυσόπουλος, Παρασκευάς Βαρελάς, Θεόδωρος Ψυχογιός, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Γεώργιος Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Χαράλαμπος Μπρισκόλας και Νικόλαος Καραγιώργης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Γεώργιος Σπ. Ανδρέου, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους .

Αριθμός ερωτήματος : Το έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας /Διεύθυνσης Οικονομικού/1γ με αριθμό πρωτ. Φ. 951.1/6/891665/Σ.392/20-1-2016, το οποίο υπογράφεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, όπως συμπληρώθηκε με το έγγραφο του ΕΚΟΕΜΣ με αριθμό πρωτ. 218-995/13-4-2017 .

Ερώτημα: Ενόψει του ιστορικού, που δίνεται από την ερωτώσα Υπηρεσία και αφορά στους μερισματούχους του Μετοχικού Ταμείου Στρατού(εφεξής ΜΤΣ) Δ.Μ. του Γ. και Χ.Κ. του Ι., ερωτάται, αν ο Ειδικός Κλάδος Οικονομικής Ενίσχυσης Μερισματούχων ΜΤΣ προερχομένων από το Στρατό Ξηράς (εφεξής ΕΚΟΕΜΣ) προέβη σύννομα ή όχι σε αναπροσαρμογή/αύξηση της καταβαλλόμενης σ' αυτούς οικονομικής ενίσχυσης τα έτη 2007 και 2006, αντίστοιχα, και σε περίπτωση που δοθεί αποφατική απάντηση στα δύο πρώτα σκέλη του ερωτήματος, αν ο ΕΚΟΕΜΣ έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει τα παραπάνω χρηματικά ποσά ως αχρεωστήτως καταβληθέντα και ποιος είναι ο χρόνος παραγραφής των σχετικών αξιώσεών του.

Για το πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό α' σκέλους του ερωτήματος

[1]. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ο Δ. Μ. του Γ. κατατάχθηκε την 1-1-1954 στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών του Στρατού Ξηράς και υπηρέτησε συνεχώς στο στράτευμα μέχρι το έτος 1989, οπότε, δυνάμει του από 30-3-1989 π.δ. (Β'67), τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία με τον βαθμό του Αντισυνταγματάρχη. Η πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του τερματίσθηκε την 13-4-1989.

[2]. Η 8η Διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (εφεξής ΓΛΚ), με την Πράξη της με αριθμό 12492/1989, του κανόνισε μηνιαία σύνταξη με βάση την πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του από 35 έτη, 3 μήνες και 9 ημέρες και το βασικό μισθό βαθμού Αντισυνταγματάρχη αυξημένου κατά ποσοστό 60% λόγω επιδόματος χρόνου υπηρεσίας. Ακολούθως, με την Πράξη του ΔΣ του ΜΤΣ με αριθμό πρωτ. 1/199/3-1-1990, ο Δ.Μ. του Γ. δικαιώθηκε μερίσματος βαθμού Συνταγματάρχη και ο ΕΚΟΕΜΣ του απένειμε οικονομική ενίσχυση βαθμού Αντισυνταγματάρχη με 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας.

[3]. Στη συνέχεια, ο Δ.Μ. του Γ. ζήτησε, με σχετική αίτησή του προς το ΓΛΚ, την αύξηση της παραπάνω σύνταξής του κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000. Η 44η Διεύθυνση του ΓΛΚ, με την Πράξη της με αριθμό πρωτ. 52296/2001/25-2-2001, απέρριψε το αίτημά του αυτό, με την αιτιολογία ότι οι διατάξεις του ν. 2838/2000 είναι διοικητικού χαρακτήρα και αφορούν μισθολογικές προαγωγές των εν ενεργεία αξιωματικών, που παρείχαν υπηρεσία κατά την έναρξη ισχύος του, και, κατά συνέπεια, δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση του.

[4]. Κατά του προαναφερόμενου εγγράφου του ΓΛΚ, ο Δ.Μ. του Γ. άσκησε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου την από 28-5-2002 έφεσή του. Το Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την απόφασή του με αριθμό 510/2006, αφού έκρινε ότι οι περί μισθολογικών προαγωγών διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 έχουν εφαρμογή και στην περίπτωση του εκκαλούντος, μολονότι είχε απομακρυνθεί από τις τάξεις του Στρατού Ξηράς πριν από την έναρξη της ισχύος των διατάξεων αυτών, έκανε δεκτή την παραπάνω έφεσή του, ακύρωσε την 52296/2001/25-2-2001 Πράξη της 44ης Διεύθυνσης του ΓΛΚ και ανέπεμψε την υπόθεση σ' αυτήν, προκειμένου το συνταξιοδοτικό θέμα του Δ.Μ. του Γ. να κριθεί κατ' ουσία σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της προαναφερόμενης απόφασής του.

[5]. Το ΓΛΚ, με την Τροποποιητική Πράξη του με αριθμό 24921/2007, επανακανόνισε στον Δ.Μ. του Γ. σύνταξη βαθμού Συνταγματάρχη επαυξημένη με τα δύο τρίτα (2/3) της διαφοράς μεταξύ της σύνταξης του βαθμού Συνταγματάρχη και αυτής του βαθμού Ταξιάρχου. Στο μεταξύ, το Τριμελές Συμβούλιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 3068/2002) είχε εκδώσει τα Πρακτικά Συμμόρφωσης της 49ης/7-11-2006 και της 18ης/25-4-2007 Συνεδριάσής του, προκειμένου η Διοίκηση να συμμορφωθεί προς το περιεχόμενο της προαναφερόμενης απόφασης του Τρίτου Τμήματός του με αριθμό 510/2006.

[6]. Μετά τη δικαίωσή του από το Ελεγκτικό Συνέδριο και τον επανακανονισμό της σύνταξής του από το ΓΛΚ, ο Δ.Μ. του Γ. ζήτησε, με την αίτησή του με αριθμό πρωτ. 32128/2-11-2007, από τον ΕΚΟΕΜΣ την αναπροσαρμογή/αύξηση της χορηγούμενης σ' αυτόν οικονομικής ενίσχυσης από τη λαμβανόμενη του βαθμού Αντισυνταγματάρχη σε αυτήν του βαθμού του Ταξιάρχου.

[7]. Ο ΕΚΟΕΜΣ, με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 10 της Υ.Α. Φ. 951.1/53/45281/1997 (Β'223), στην οποία ορίζεται ότι «η πλήρης ετήσια ενίσχυση του ΕΚΟΕΜΣ υπολογίζεται για κάθε μερισματούχο με βάση τον βαθμό επί του οποίου απονέμεται η σύνταξη και με μερίδια, τα οποία αντιστοιχούν σε 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας» και θεωρώντας ότι με τη διάταξη αυτή ευθέως συνδέεται η οικονομική ενίσχυση, που χορηγεί, με τις συνταξιοδοτικές διατάξεις κανονισμού των συντάξεων, ικανοποίησε το αίτημά του από την ημερομηνία έναρξης πληρωμής της αυξημένης σύνταξής του, την 1-9-2004.

[8]. Το Νοέμβριο του 2008, η περίπτωση του Δ.Μ. του Γ., μαζί με άλλες ομοειδείς περιπτώσεις, προβλημάτισε τον ΕΚΟΕΜΣ ως προς το αν, μετά το επανακανονισμό της σύνταξής του από το ΓΛΚ, με την Τροποποιητική Πράξη με αριθμό 24921/2007, σύννομα προέβη σε αναπροσαρμογή/αύξηση της χορηγούμενης σ' αυτόν οικονομικής ενίσχυσης από αυτήν του βαθμού Αντισυνταγματάρχη σε αυτήν του βαθμού Ταξιάρχου. Ο προβληματισμός αυτός του ΕΚΟΕΜΣ αποτελεί το αντικείμενο του α'σκέλους του παρόντος ερωτήματος.

Ιστορικό β' σκέλους του ερωτήματος

[9]. Με την Απόφαση του Ανωτάτου Στρατιωτικού Συμβουλίου με αριθμό 60/Σ.90/1998, την αιτιολογία της οποίας υιοθέτησε το Συμβούλιο Αρχηγών Γενικών Επιτελείων στην Απόφασή του με αριθμό 12/Σ.19/1998, ο Χ.Κ. του Ι., κατά την έκτακτη κρίση Συνταγματάρχων Όπλων του έτους 1998 για πλήρωση κενών θέσεων Ταξιάρχων, κρίθηκε κατά πλειοψηφία, ως ευδοκίμως τερματίζας τη σταδιοδρομία του στον βαθμό αυτό, διότι δεν συγκέντρωνε σε εξαίρετο βαθμό όλα

τα απαιτούμενα ιδιάζοντα ουσιαστικά προσόντα και αφού προήχθη στον επόμενο βαθμό ενόψει αποστρατείας, τέθηκε, στη συνέχεια, σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία με τον βαθμό αυτό, δυνάμει του από 30-4-1998 π.δ. (Γ' 78).

[10]. Η 44^η Διεύθυνση του ΓΛΚ, με την Πράξη της με αριθμό 12643/1998, του κανόνισε σύνταξη με βάση την πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του από 37 έτη, 7 μήνες και 27 ημέρες και το βασικό μισθό Ταξιάρχου αυξημένου κατά ποσοστό 60% λόγω επιδόματος χρόνου υπηρεσίας. Στη συνέχεια, ο Χ.Κ. του Ι., με την Πράξη του ΔΣ του ΜΤΣ με αριθμό πρωτ. 3/42/24-9-1998, δικαιώθηκε μερίσματος Αντιστρατήγου 35 ετών και ο ΕΚΟΕΜΣ του απένειμε οικονομική ενίσχυση βαθμού Ταξιάρχου με 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας.

[11]. Στο μεταξύ, όμως, ο Χ.Κ. του Ι. είχε ασκήσει κατά των διοικητικών πράξεων, οι οποίες σχετίζονταν με την δυσμενή κρίση του, που έχει περιγραφεί στην πιο πάνω παράγραφο [9] της παρούσας Γνωμοδότησης, δύο αιτήσεις ακύρωσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, την πρώτη με ημερομηνία 14-12-1998 και την δεύτερη με ημερομηνία 15-1-2001. Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών τις έκανε δεκτές και εξέδωσε, αντίστοιχα, τις αποφάσεις του με αριθμό 2617/2000 και αριθμό 624/2003. Η Διοίκηση, σε συμμόρφωση προς τις δύο αυτές ακυρωτικές αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, επανέκρινε με τα συλλογικά όργανά της ευμενώς τον αιτούντα και, με βάση τη νέα αυτή κρίση, στη συνέχεια, τον αποστράτευσε με τον βαθμό του Υποστράτηγου με το από 11-4-2002 π.δ. (Γ' 97).

[12]. Η 44^η Διεύθυνση του ΓΛΚ παρακολουθώντας την όλη πορεία της διοικητικής αποκατάστασης του Χ.Κ. του Ι. εξέδωσε σχετικά δύο Τροποποιητικές Συνταξιοδοτικές Πράξεις. Με την πρώτη, που είχε αριθμό 19730/2004, του επακανόνισε τη σύνταξή του από εκείνη του βαθμού Ταξιάρχου, την οποία αρχικά του είχε κανονίσει, σ' αυτήν του βαθμού Υποστράτηγου και με τη δεύτερη, με αριθμό 4731/2006, του επακανόνισε τη σύνταξή του από την κανονισθείσα το έτος 2004 του βαθμού Υποστράτηγου σ' αυτήν του βαθμού Αντιστρατήγου.

[13]. Με αφορμή την πιο πάνω διοικητική αποκατάστασή του και τον επακανονισμό της σύνταξής του σ' αυτήν του βαθμού του Αντιστρατήγου, ο Χ.Κ. του Ι. ζήτησε από το ΜΤΣ και τον ΕΚΟΕΜΣ, με την αίτησή του με αριθμό πρωτ. 31017/14-11-2005, την αναπροσαρμογή/αύξηση, αντίστοιχα, τόσο του χορηγούμενου σ' αυτόν μερίσματος βαθμού Αντιστρατήγου όσο και της ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης από αυτήν του βαθμού Ταξιάρχου σ' αυτήν του βαθμού Αντιστρατήγου. Το ΜΤΣ απέρριψε το αίτημά του για αύξηση του ήδη καταβαλλόμενου μερίσματος, ενώ ο ΕΚΟΕΜΣ το έκανε δεκτό και αύξησε την

ΓΧ

χορηγούμενη σ' αυτόν οικονομική ενίσχυση βαθμού Ταξιάρχου σ' αυτήν βαθμού Αντιστράτηγου από, την ημερομηνία έναρξης καταβολής σ' αυτόν τον ίδιο της σύνταξης Αντιστράτηγου, δηλ. την 1η-2-2003.

[14]. Περί μήνα Νοέμβριο του έτους 2008, η περίπτωση του Χ.Κ. του Ι., μαζί με άλλες ομοειδείς περιπτώσεις, προβλημάτισε τον ΕΚΟΕΜΣ, ως προς το αν, μετά τη διοικητική αποκατάστασή του, κατ' εφαρμογή των αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών με αριθμό 2617/2000 και 624/2003 και τον επανακανονισμό της σύνταξής του σ' αυτήν του Αντιστράτηγου, με την Τροποποιητική Συνταξιοδοτική Πράξη του ΓΛΚ με αριθμό 4731/2006, σύννομα προέβη σε αναπροσαρμογή/αύξηση της χορηγούμενης σ' αυτόν οικονομικής ενίσχυσης βαθμού Ταξιάρχου σ' αυτήν βαθμού Αντιστράτηγου, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 10 της Υ.Α. Φ. 951.1/53/452801/1997, ή αν μία τέτοια αναπροσαρμογή, προσέκρουε στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 20 παρ. 2 του ν. 1545/1985. Ο προβληματισμός αυτός του ΕΚΟΕΜΣ, αποτελεί το αντικείμενο του β' σκέλους του παρόντος ερωτήματος.

Νομοθετικό Πλαίσιο

[15]. Στο άρθρο 25 παρ. 1β (1) του ν. 2292/1995 « Οργάνωση και λειτουργία Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, διοίκηση και έλεγχος των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (Α' 35) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 25. 1. Στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και διαμέσου του ΓΕΕΘΑ ή των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων υπάγονται διοικητικά ή εποπτεύονται οι παρακάτω Οργανισμοί, Νομικά Πρόσωπα και Υπηρεσίες. α...β Δια του ΓΕΣ: (1) Το Μετοχικό Ταμείο Στρατού (2)...».

[16]. Στα άρθρα 8 παρ. 1 και 9 παρ. 2 (όπως συμπληρώθηκαν και ισχύουν) του ν. 2448/1996 «Μισθολογικές ρυθμίσεις μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος» (Α' 279) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 8.1. Στο Μετοχικό Ταμείο Στρατού (Μ.Τ.Σ.) ιδρύεται ειδικός Κλάδος με την ονομασία Ειδικός Κλάδος Οικονομικής Ενίσχυσης Μερισματούχων Μ.Τ.Σ. προερχομένων από το Στρατό Ξηράς (ΕΚΟΕΜΣ) 2...

Άρθρο 9. 1...2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας δημοσιευόμενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, ρυθμίζονται τα της οργανώσεως, λειτουργίας και διαχειρίσεως του κεφαλαίου του Ειδικού Κλάδου, η διαδικασία χορηγήσεως και ο

τρόπος υπολογισμού της καταβαλλόμενης στους δικαιούχους οικονομικής ενισχύσεως, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος».

[17]. Κατ' εξουσιοδότηση από τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 παρ. 2 του προαναφερόμενου ν. 2448/1996, ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας εξέδωσε την απόφασή του Φ. 951.1/53/452801/10-3-1997 «Διοίκηση, οργάνωση, λειτουργία και διαχείριση του Ειδικού Κλάδου Οικονομικής Ενίσχυσης Μερισματούχων Μ.Τ.Σ. προερχομένων από το Στρατό Ξηράς (ΕΚΟΕΜΣ)» (Β' 223), στα άρθρα 1, 6 παρ. 3, 8, 9 παρ.1, 2 και 10 παρ. 1, 6 της οποίας ορίζονται τα ακόλουθα;

«Άρθρο 1. Ο Ειδικός Κλάδος που συστήθηκε με τις διατάξεις του Ν. 2448/1996 με την επωνυμία «Ειδικός Κλάδος Οικονομικής Ενίσχυσης Μερισματούχων Μ.Τ.Σ. προερχομένων από το Στρατό Ξηράς» (ΕΚΟΕΜΣ) έχει έδρα την Αθήνα και στεγάζεται προσωρινά στις εγκαταστάσεις του ΜΤΣ ή του ΤΑΣ. Τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Άμυνας δια του Γενικού Επιτελείου Στρατού . 2. Σκοπός του ΕΚΟΕΜΣ είναι η οικονομική ενίσχυση των μερισματούχων του ΜΤΣ των προερχομένων αποκλειστικά και μόνον από το Στρατό Ξηράς σύμφωνα με τα οριζόμενα στα επόμενα άρθρα.

Άρθρο 6.1...3.Ο τρόπος της έγκρισης και πληρωμής κάθε δαπάνης ή είσπραξη κάθε εσόδου, η τήρηση των βιβλίων (διοικητικών και λογιστικών), το λογιστικό σύστημα, το της σύνταξης του Προϋπολογισμού, Ισολογισμού και Απολογισμού και του εν γένει ελέγχου του ΕΚΟΕΜΣ διέπονται από τις ισχύουσες περί ΝΠΔΔ διατάξεις σε συνδυασμό με αυτές που ισχύουν για το ΜΤΣ κατισχυουσών των πρώτων.4...

Άρθρο 8.1. Δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης του ΕΚΟΕΜΣ είναι οι μερισματούχοι του ΜΤΣ προέλευσης αποκλειστικά από το Στρατό Ξηράς. 2. Οριστική παύση ή αναστολή του δικαιώματος σε μέρος από το ΜΤΣ για οποιαδήποτε αιτία που προβλέπεται από τη νομοθεσία του ΜΤΣ έχει ως αποτέλεσμα την οριστική ή προσωρινή απώλεια της οικονομικής ενίσχυσης του ΕΚΟΕΜΣ, εφαρμοζομένων αναλογικά των ισχυουσών περί απονομής - καταβολής του μερίσματος διατάξεων 3. Το δικαίωμα λήψης της από τον ΕΚΟΕΜΣ χορηγούμενης οικονομικής ενίσχυσης αρχίζει από την ημερομηνία που θεμελιώνεται αντίστοιχα δικαίωμα λήψης μερίσματος από το ΜΤΣ, αποδεικνυόμενου με σχετική πράξη απονομής μερίσματος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΜΤΣ, και παύει με την ημερομηνία διακοπής του μερίσματος του ΜΤΣ.

rf

Άρθρο 9.1. Τα ετήσια καθαρά έσοδα του ΕΚΟΕΜΣ διανέμονται από το επόμενο έτος στους μερισματούχους του ΜΤΣ τους προερχομένους αποκλειστικά από το Στρατό Ξηράς. Το προς διανομή ποσό δεν είναι δυνατό να είναι ανώτερο του 80% του συνόλου των ετησίων καθαρών εσόδων. Αλλαγή του ποσοστού αυτού δύναται να γίνει μετά από απόφαση του ΥΕΘΑ κατόπιν σχετικής εισήγησης της Διοικούσας Επιτροπής. 2. Όσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης κατέστησαν μερισματούχοι του ΜΤΣ ή έπαυσαν να είναι κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, λαμβάνουν ανάλογο ποσοστό της ετήσιας αντίστοιχης ενίσχυσης σε βάρος του αποθεματικού. 3.. ..4....

Άρθρο 10.1. Η πλήρης ετήσια ενίσχυση του ΕΚΟΕΜΣ υπολογίζεται για κάθε μερισματούχο με βάση το βαθμό επί του οποίου απονέμεται η σύνταξη και με μερίδια, τα οποία αντιστοιχούν σε 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας. Για συντάξιμο χρόνο μικρότερο των 35 ετών τα μερίδια μειώνονται ανάλογα. 2....6. Η κατά τα ανωτέρω προσδιοριζόμενη ενίσχυση καταβάλλεται στους δικαιούχους εφάπαξ ή τμηματικά, σύμφωνα με την απόφαση του Αρχηγού ΓΕΣ, όπως καθορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 2448/1996».

[18]. Στα άρθρα 5 παρ. 1 εδ. α', 6 παρ. 1 εδ. α', 2, 3, 5, και 8 του ν. 2838/2000 «Ρύθμιση θεμάτων προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» (Α' 179), όπως ο νόμος αυτός ίσχυε κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 5.1. Οι ισχύουσες διατάξεις περί μισθολογικών προαγωγών των εν ενεργεία στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων.... συμπληρώνονται ως εξής: α. Δεκανείς, Λοχίες και Επιλοχίες παραγωγικής σχολής ή μη, Αρχιλοχίες και Ανθυπασπιστές μη παραγωγικής σχολής των Ενόπλων Δυνάμεων.... προάγονται μισθολογικά στους βαθμούς του Επιλοχία, Αρχιλοχία, Ανθυπασπιστή, Ανθυπολοχαγού, Υπολοχαγού, Λοχαγού, ταγματάρχη και Αντισυνταγματάρχη ή αντίστοιχους με τη συμπλήρωση.... ετών συνολικής πραγματικής υπηρεσίας αντίστοιχα. Οι ανωτέρω με την συμπλήρωση.... ετών συνολικής πραγματικής υπηρεσίας λαμβάνουν τα δύο τρίτα (2/3) της διαφοράς του βασικού μισθού του Αρχιλοχία, Ανθυπασπιστή, Ανθυπολοχαγού και Υπολοχαγού αντίστοιχα, ενώ με τη συμπλήρωση.... ετών ή με τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας του βαθμού τους λαμβάνουν το ένα δεύτερο (1/2) της διαφοράς του βασικού μισθού του Συνταγματάρχη αντίστοιχα, που σε κάθε περίπτωση προσαυξάνεται με το αναλογούν επίδομα ειδικής απασχόλησης. β....

[Το προοίμιο και η περ. α' αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 1 άρθρο 37 ν. 3016/2002 (Α' 110) με ισχύ από 1-7-2002].

Άρθρο 6. Μισθολογικές προαγωγές αξιωματικών. 1. Σε αξιωματικούς που προέρχονται από Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.).... καθώς και σε απευθείας ή με διαγωνισμό κατατασσόμενους στο σώμα των αξιωματικών και τα κοινά σώματα των Ενόπλων Δυνάμεων από την ονομασία τους ως αξιωματικοί.... από το βαθμό του Ανθυπολοχαγού και άνω και σε αντίστοιχους των λοιπών Κλάδων.... παρέχεται με πράξη του αρμόδιου Υπουργού, βασικός μισθός επόμενου και μεθεπόμενου βαθμού, προσαυξανόμενος με τα πάσης φύσεως επιδόματα και λοιπές παροχές, πλην των ειδικά αναφερομένων στην παράγραφο 7, με τη συμπλήρωση συνολικής πραγματικής υπηρεσίας στο Σώμα ως εξής:.... 2. Αξιωματικοί της προηγούμενης παραγράφου από το βαθμό του Αντισυνταγματάρχη και άνω και αντίστοιχοι, που αποστρατεύονται αυτεπάγγελα ως ευδοκίμως τερματίσαντες τη σταδιοδρομία τους, προάγονται μισθολογικά στον αμέσως επόμενο βαθμό από εκείνον με τον οποίο μισθοδοτούνται με πλήρη βασικό μισθό, ένα μήνα πριν από την αποστρατεία τους. 3. Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων που προέρχονται από μόνιμους υπαξιωματικούς και οι Αξιωματικού του Ν.Δ. 649/1970 (ΦΕΚ 176 Α').... προάγονται μισθολογικά και παρέχεται σε αυτούς ο βασικός μισθός του εν λόγω βαθμού, προσαυξανόμενος με τα πάσης φύσεως επιδόματα και παροχές, πλην των ειδικά αναφερομένων στην παράγραφο 7, με τη συμπλήρωση συνολικής πραγματικής υπηρεσίας ως εξής:....[Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 3 του άρθρου 37 του ν. 3016/2002 (Α'110)]. 4....5. Η χορήγηση των ανωτέρω μισθολογικών προαγωγών σε καμιά περίπτωση δεν θεμελιώνει δικαίωμα βαθμολογικής προαγωγής. 6.... 7.... 8. Οι προαγωγές, που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, δεν λαμβάνονται υπόψη ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα εν γένει για τα Μετοχικά και Επικουρικά Ταμεία, καθώς και τα Ταμεία Πρόνοιας και Αλληλοβοηθείας. Με απόφαση του αρμόδιου ή των αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργών, που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από της ισχύος του παρόντος νόμου, καθορίζεται ο χρόνος, ο τρόπος, η διαδικασία καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την ενεργοποίηση των προαναφερόμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

[19]. Στο άρθρο 8 παρ. 1 και 4 του ν. 3408/2005 «Αύξηση συντάξεων Δημοσίου και άλλες διατάξεις» (Α' 272) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 8.1. Οι συντάξεις των στρατιωτικών που εξήλθαν της Υπηρεσίας μέχρι 30-6-2002 αναπροσαρμόζονται από 1^{ης} Οκτωβρίου 2005 οίκοθεν από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 και 37 του ν. 3016/2002, σε

ΓΧ

συνδυασμό και με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.2.... 4. Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων δεν λαμβάνονται υπόψη ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα γενικά για τα Μετοχικά και Επικουρικά Ταμεία, καθώς και τα Ταμεία Πρόνοιας.... ».

[20]. Στο άρθρο 20 παρ. 2 του ν. 1545/1985 « Εθνικό σύστημα προστασίας από την ανεργία και άλλες διατάξεις» (Α' 91) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 20. 1....2. Στο άρθρο 16 του ν.δ. 398/1974 "περί ταμείων αλληλοβοηθείας Στρατού Ναυτικού και Αεροπορίας" προστίθεται παράγραφος 8 ως κατωτέρω: 8. Όσοι αποκαθίστανται διοικητικώς καθ' οιονδήποτε τρόπο δεν δικαιούνται συμπληρωματικού μερίσματος ή εφάπαξ βοηθήματος από τα οικεία Μετοχικά Ταμεία και Ταμεία Αλληλοβοηθείας. Γι' αυτούς που επανέρχονται πράγματι στην ενέργεια εξακολουθεί να εφαρμόζεται το άρθρο 11 του παραπάνω νομοθετικού διατάγματος όπως ισχύει σήμερα».

[21]. Στο άρθρο 44 παρ. 1 εδ. α' και 2 περ. γ' και δ' του ν.δ. 496/1974 «Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» (Α' 204) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 44.1. Παν χρέος προς το νπ παραγράφεται, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως υπό των διατάξεων του παρόντος, μετά πέντε έτη από της λήξεως του οικονομικού έτους του οποίου εβεβαιώθη.....2. Χρέη προς το νπ: α)β)....γ) εκ συμβάσεων και διατάξεων τελευταίας βουλήσεως, περιλαμβανομένων δια των περιοδικών παροχών και δ) εκ καταλογισμών επιβληθέντων παρ' οιασδήποτε αρμοδίας κατά νόμον Αρχής, υπόκεινται εις εικοσαετή παραγραφήν, αρχομένην από της λήξεως του οικονομικού έτους εντός του οποίου εβεβαιώθησαν.»

[22]. Στο άρθρο μόνο του π.δ. 437/1977 «Περί εξαιρέσεως των Ασφαλιστικών Οργανισμών των υπαγομένων εις την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών της εφαρμογής του ν.δ. 496/1974 "Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ως ετροποιώθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως"» (Α' 131) ορίζεται ότι:

«Άρθρον μόνον. Εξαιρούνται της εφαρμογής του ν.δ/τος 496/1974, ως ετροποποιήθη υπό του ν. 369/1976 "Περί Τροποποιήσεως και Συμπληρώσεως του Ν.Δ. 496/1974" οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί οι υπαγόμενοι εις την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών».

[23]. Στο άρθρο 3 παρ. 1 της απόφασης του Υπουργού Εθνικής Άμυνας Φ. 951.1/105/923351/Σ.6781/12-10-2016 « Τροποποίηση των διατάξεων των άρθρων 4 και 6 καθώς και των παραγράφων 1,3 και 4 του άρθρου 10 της υπ' αριθμ. Φ.

951.1/53/452801 (ΦΕΚ Β' 223/1997) υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει» (Β' 3395) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 3. Το πρώτο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του άρθρου 10 καθώς και η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου αντικαθίστανται, αντίστοιχα, ως εξής: 1.«1. Η πλήρης ετήσια οικονομική ενίσχυση του ΕΚΟΕΜΣ υπολογίζεται με βάση τα δικαιούμενα από τον κάθε μερισματούχο μερίδια για τα οποία λαμβάνει μέρισμα υπό του ΜΤΣ, επί τη τιμή του μεριδίου της οικονομικής ενίσχυσης του ΕΚΟΕΜΣ».

Ερμηνεία – Εφαρμογή διατάξεων

[24]. Από το σύνολο των προαναφερομένων διατάξεων, ερμηνευομένων αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, λαμβανομένων υπόψη και των υφιστάμενων νομολογιακών δεδομένων, προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι το ΜΤΣ αποτελεί επικουρικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης ή, με άλλη διατύπωση, είναι φορέας κοινωνικής ασφάλισης, αλλά με επικουρικό χαρακτήρα (ΣτΕ 2310/2015, 2161/2006, ΔΕφΑθ 2974/2013 – ΝΣΚ 137/2015, 384/2012 contra ΣτΕ 1750/1993) και το μέρισμα, που χορηγεί, συνιστά περιοδική παροχή κοινωνικής ασφάλισης (ΣτΕ 2310/2015, 2161/2006 με παραπ.σε ΣτΕ 3569/1990, 3759/1985, 1190/1977 – ΝΣΚ 384/2012 με παραπομπή στην ΣτΕ 2161/2006), διότι προέρχεται από τις εισφορές των μετόχων του, την εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του και κάποιους κοινωνικούς πόρους (ΣτΕ 2161/2006, ΝΣΚ 137/2015). Μέτοχοι του ΜΤΣ δικαιούμενοι να λάβουν μέρισμα από αυτό, όταν αποχωρήσουν από την ενεργό υπηρεσία, είναι, κατ' αρχάς, οι εν ενεργεία μόνιμοι και οι προς αυτούς εξομοιούμενοι αξιωματικοί και οπλίτες του Στρατού Ξηράς, εφόσον τους έχει κανονισθεί σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο και έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις χρόνου υπηρεσίας (βλ. και ΣτΕ 3373/2003).

[25]. Στο πλαίσιο του ΜΤΣ λειτουργεί ο «Ειδικός Κλάδος Οικονομικής Ενίσχυσης Μερισματούχων Μ.Τ.Σ. προερχομένων από το Στρατό Ξηράς»(ΕΚΟΕΜΣ). Σκοπός του ΕΚΟΕΜΣ, ο οποίος δεν αποτελεί φορέα κοινωνικής ασφάλισης, διότι το κεφάλαιό του σχηματίζεται μόνο από εισφορές των δικαιούχων και δεν καταβάλλονται σε αυτόν εργοδοτικές εισφορές ή κοινωνικοί πόροι (ΝΣΚ 384/2012), είναι η, σε ετήσια βάση, οικονομική ενίσχυση των μερισματούχων του ΜΤΣ από τα έσοδα, που περιήλθαν σε αυτόν κατά το προηγούμενο της διανομής έτος (ΝΣΚ 137/2015, 384/2012). Έχει γίνει δε δεκτό ότι ο ΕΚΟΕΜΣ δεν έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα (ad hoc ΝΣΚ 12/2005) διάφορη από εκείνη του ΜΤΣ.

[26]. Σε συνάφεια προς τα ανωτέρω, το ΜΤΣ είναι καταχωρισμένο στο επικαιροποιημένο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο έχει

ΓΧ

καταρτίσει και επικαιροποιεί η Ελληνική Στατιστική Αρχή (εφεξής ΕΛΣΤΑΤ), με αύξοντα αριθμό δέκα οκτώ (18) στον Πίνακα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (εφεξής ΟΚΑ) του Υποτομέα S1314 του παραπάνω Μητρώου, με την ένδειξη ότι εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και ότι λειτουργεί υπό τη μορφή ν.π.δ.δ. υπαγόμενο στην κατηγορία των ασφαλιστικών ταμείων. Στο προαναφερόμενο Μητρώο και στον ίδιο Υποτομέα είναι καταχωρισμένος και ο ΕΚΟΕΜΣ με αύξοντα αριθμό δέκα τέσσερα (14), με την ένδειξη ότι εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και ότι λειτουργεί υπό τη μορφή ν.π.δ.δ. υπαγόμενο στην κατηγορία των Ειδικών Κλάδων. Με την από μέρους της ΕΛΣΤΑΤ καταχώριση του ΕΚΟΕΜΣ στην κατηγορία των ν.π.δ.δ. δεν υποδηλώνεται, όμως, ότι ο ΕΚΟΕΜΣ είναι ανεξάρτητο ν.π.δ.δ., αλλά περιγράφεται μόνο το είδος της νομικής προσωπικότητας του φορέα της Γενικής Κυβέρνησης, δηλαδή του ΜΤΣ, στον οποίο υπάγεται και εντός του οποίου λειτουργεί ως Ειδικός Κλάδος.

[27]. Ο νομοθέτης, θέλοντας να ρυθμίσει αποκλειστικά και μόνο τον τρόπο υπολογισμού της οικονομικής ενίσχυσης, που χορηγεί ο ΕΚΟΕΜΣ στους αποστρατευθέντες στρατιωτικούς, που είναι και το συνηθισμένο ζήτημα, που αντιμετωπίζει ως Ειδικός Κλάδος του ΜΤΣ, θέσπισε, με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 της υ.α. Φ. 951.1/53/452801/10-3-1997, έναν γενικό κανόνα. Με αυτόν έθεσε ως βάση του υπολογισμού (ενόψει του χρόνου, στον οποίον αφορά το παρόν ερώτημα, δηλαδή πριν το έτος 2016) αφενός μεν, τον βαθμό επί του οποίου απονέμεται σε κάθε στρατιωτικό η σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο, αφετέρου δε, μερίδια, τα οποία αντιστοιχούν σε 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας (ad hoc ΝΣΚ 137/2016 παρ. 36). Στην περίπτωση που ο συντάξιμος χρόνος είναι μικρότερος από 35 έτη, τότε τα μερίδια μειώνονται ανάλογα. [Σημ. Ο ανωτέρω γενικός αυτός τρόπος υπολογισμού της χορηγητέας σε κάθε μερισματούχο του ΜΤΣ ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης του ΕΚΟΕΜΣ μεταβλήθηκε με το άρθρο 3 της ΥΑ Φ. 951.1/105/923351/Σ.6781/12-10-2016, στο οποίο προβλέπεται ότι η πλήρης ετήσια οικονομική ενίσχυση του ΕΚΟΕΜΣ υπολογίζεται πλέον με βάση τα δικαιούμενα από τον κάθε μερισματούχο μερίδια, για τα οποία λαμβάνει μέρος από το ΜΤΣ, επί τη τιμή κάθε μεριδίου του ΕΚΟΕΜΣ].

[28]. Από το ότι στην παρ. 3 του άρθρου 6 της υ.α. Φ. 951.1/53/452801/10-3-1997 ρητά προβλέπεται ότι τα θέματα του ΕΚΟΕΜΣ, που αναφέρονται στη συγκεκριμένη παράγραφο, διέπονται από τις ισχύουσες περί ν.π.δ.δ. διατάξεις, (δηλαδή από τις διατάξεις του ν.δ. 496/1974), σε συνδυασμό με τις ισχύουσες για το ΜΤΣ διατάξεις, κατισχυουσών των πρώτων, συνάγεται ότι άλλα ειδικότερα θέματα, που

σχετίζονται με την οικονομική ενίσχυση, που χορηγεί ο ΕΚΟΕΜΣ, και που δεν περιλαμβάνονται στην παρ.3 του άρθρου 6 της παραπάνω υπουργικής απόφασης, θα διέπονται αναλογικά από τις ισχύουσες για το μέρος του ΜΤΣ διατάξεις. Σε περίπτωση σύγκρουσης των ρυθμίσεων των ειδικών αυτών διατάξεων με τη ρύθμιση της γενικής διάταξης του άρθρου 10 παρ.1 της αυτής όπως παραπάνω υπουργικής απόφασης, θα υπερισχύσουν οι ρυθμίσεις των ειδικών διατάξεων βάσει της θεμελιώδους αρχής του δικαίου *lex specialis derogat legi generali*, δηλαδή ο ειδικός νόμος κατисχύει του γενικού.

[29]. Με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 προβλέπεται η χορήγηση μισθολογικών προαγωγών στους υπαξιωματικούς, ανθυπασπιστές και αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων κλπ και αυξάνεται ο βασικός μισθός όλων γενικά των βαθμών των υπαξιωματικών (από 1-1-2001) και των αξιωματικών (από 1-7-2000) των Ενόπλων Δυνάμεων κλπ, με τη συμπλήρωση ορισμένου, για κάθε βαθμό, χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας. Ο αυξημένος αυτός βασικός μισθός όχι μόνο αποτελεί μέρος των συντάξιμων αποδοχών των στρατιωτικών και λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξής τους, αλλά υπολογίζεται και για την αναπροσαρμογή/αύξηση της σύνταξης εκείνων των στρατιωτικών, που είχαν αποχωρήσει από την ενεργό υπηρεσία πριν από την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών (1-1-2001 άρθρο 5 και 1-7-2000 άρθρο 6) με τις ίδιες προϋποθέσεις, που χορηγούνται οι ανωτέρω μισθολογικές προαγωγές στους εν ενεργεία ομοιοβάθμους τους (βλ. και την απόφαση του Τρίτου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου με αριθμό 510/2006 για την οποία έχει γίνει λόγος στην παρ. [4] της παρούσας Γνωμοδότησης), χωρίς να απαιτείται για την εφαρμογή/επέκταση των διατάξεων αυτών στους τελευταίους η έκδοση νόμου συνταξιοδοτικού χαρακτήρα, κατά τους ορισμούς του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος (ΕΛ.Σ 749 και 748/2012 ΟΛ., 511-505/2012 ΟΛ., 502-500/2012 ΟΛ., 497-493/2012 ΟΛ., 487-485/2012 ΟΛ., 482-477/2012 ΟΛ., 32/2012 ΟΛ., 209-206/2011 ΟΛ., 201 και 200/2011 ΟΛ., 198-193/2011 ΟΛ., 193/2011 ΟΛ.-ΕΛΣ 814/2004 ΟΛ. με μειοψηφία).

[30]. Περαιτέρω, οι αρμόδιες Διευθύνσεις Συντάξεων του ΓΛΚ προβαίνουν, κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3408/2005, οίκοθεν σε αναπροσαρμογή από 1-10-2006 των συντάξεων των στρατιωτικών, που είχαν εξέλθει από την Υπηρεσία μέχρι 30-6-2002, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 σε συνδυασμό και με διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, αλλά οι παραπάνω αναπροσαρμογές/αυξήσεις των συντάξεων των μέχρι 30-6-2002 εξελθόντων από την Υπηρεσία στρατιωτικών, δεν

Γ*

επιφέρουν αντίστοιχες αναπροσαρμογές/αυξήσεις στις κάθε είδους οικονομικές ενισχύσεις, που τους χορηγούν τα διάφορα μετοχικά ταμεία, άρα και στο μέρισμα, που χορηγεί στους μετόχους του το ΜΤΣ, διότι, σύμφωνα με τη ρητή διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3408/2005, «δεν λαμβάνονται υπόψη ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα γενικά – μεταξύ άλλων και – για τα μετοχικά ταμεία», η οποία (διάταξη) έχει τεθεί χάριν της διαφύλαξης και ομαλής λογιστικής και ταμειακής λειτουργίας των διαφόρων ταμείων, στα οποία περιλαμβάνονται και τα μετοχικά ταμεία, από τις συνέπειες των παραπάνω αναπροσαρμογών των συντάξεων των στρατιωτικών (πρβλ. ΣτΕ 309/2010 και 3409/2009) Για την ταυτότητα δε του νομικού λόγου, η ρύθμιση του άρθρου 8 παρ. 4 του ν. 3408/2005 πρέπει να γίνει δεκτό ότι καταλαμβάνει και τις περιπτώσεις που οι Διευθύνσεις Συντάξεων του ΓΛΚ προβαίνουν σε αναπροσαρμογή/αύξηση των συντάξεων των στρατιωτικών, που έχουν εξέλθει από την Υπηρεσία μέχρι 30-6-2002 όχι οίκοθεν, αλλά σε συμμόρφωση προς απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου (περίπτωση στην οποία αφορά το α' σκέλος του παρόντος ερωτήματος), του Συμβουλίου της Επικρατείας ή Διοικητικού Δικαστηρίου.

[31]. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 20 παρ. 2 του ν. 1545/1985, οι μέτοχοι των μετοχικών ταμείων, που αποκαθίστανται διοικητικά από 20-5-1985 και εφεξής «καθ' οιονδήποτε τρόπον» και, συνεπώς, και με διοικητική πράξη, η οποία εκδίδεται υποχρεωτικά σε συμμόρφωση προς ακυρωτική δικαστική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή Διοικητικού Δικαστηρίου, αλλά δεν επανέρχονται στην ενέργεια με την εκ νέου ανάληψη των καθηκόντων τους, δεν δικαιούνται να λάβουν συμπληρωματικό μέρισμα από τα οικεία μετοχικά ταμεία, καθώς ο νομοθέτης δεν κωλύεται να θεσπίσει, ενόψει του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, περιορισμούς ως προς τις ασφαλιστικές συνέπειες της υπηρεσιακής αποκατάστασης των αξιωματικών χάριν της ομαλής λειτουργίας των ασφαλιστικών οργανισμών (ad hoc ΣτΕ 309/2010 – βλ. και ΣτΕ 3409/2009).

[32]. Στο νόμο, όμως, υπάρχει κενό σχετικά με το ποια επίπτωση έχει στην οικονομική ενίσχυση, που χορηγεί ο ΕΚΟΕΜΣ στους μερισματούχους του ΜΤΣ, αφενός μεν, η κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000, αναπροσαρμογή/αύξηση από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του ΓΛΚ – είτε οίκοθεν είτε σε συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση – των συντάξεων των μέχρι 30-6-2002 εξελθόντων από την Υπηρεσία στρατιωτικών, αφετέρου δε, η από 20-5-1985 και εφεξής διοικητική αποκατάσταση στρατιωτικών, οι οποίοι δεν επανέρχονται στην ενέργεια με την εκ νέου ανάληψη των καθηκόντων τους.

[33]. Για την κάλυψη του προεπισημαινόμενου κενού στο νόμο, οι σκέψεις στις παραγράφους [27] και [28] παρέχουν επαρκές έρεισμα για να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις των άρθρων 8 παρ. 4 του ν. 3408/2005 και 20 παρ. 2 του ν. 1545/1985, που αφορούν στο μέρισμα, που χορηγεί στους μερισματούχους του το ΜΤΣ, θα τύχουν αναλογικής εφαρμογής και στις παραπάνω δύο περιπτώσεις. Η τυχόν εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 10 παρ. 1 της υ.α. Φ. 951.1/53/452801/10-3-1997 για την κάλυψη του προεκτεθέντος κενού στο νόμο δεν θα ήταν ορθή, όχι μόνο διότι με την επίμαχη διάταξη ρυθμίζεται αποκλειστικά το «συνήθως συμβαίνον» και όχι οι προαναφερόμενες δύο περιπτώσεις, αλλά και διότι θα επέτρεπε να παρουσιασθεί το φαινόμενο ο ΕΚΟΕΜΣ, που δεν έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα και λειτουργεί ως Ειδικός Κλάδος του ΜΤΣ, να έχει την δυνατότητα να αναπροσαρμόζει/αυξάνει την καταβαλλόμενη από αυτόν οικονομική ενίσχυση για τους δύο προαναφερόμενους λόγους, ενώ το ΜΤΣ, που είναι ο βασικός/κύριος οργανισμός επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης, να μην έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να προβαίνει, από την ίδια αιτία, σε αναπροσαρμογή/αύξηση του μερίσματος, που χορηγεί στους μερισματούχους του.

[34]. Κατά συνέπεια, τόσο η, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του ν. 2838/2000 αναπροσαρμογή/αύξηση από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του ΓΛΚ, είτε οίκοθεν, είτε σε συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση των συντάξεων των μέχρι 30-6-2002 εξελθόντων από την Υπηρεσία στρατιωτικών, όσο και η από 20-5-1985 και εφεξής διοικητική αποκατάσταση στρατιωτικών, οι οποίοι, όμως, δεν επανέρχονται στην ενέργεια με την εκ νέου ανάληψη των καθηκόντων τους, δεν συνεπάγεται και αντίστοιχη αναπροσαρμογή/αύξηση της οικονομικής ενίσχυσης, που τους καταβάλλει ο ΕΚΟΕΜΣ ως μερισματούχους του ΜΤΣ.

[35]. Με βάση όλα τα παραπάνω, το Τμήμα κατέληξε ομόφωνα στη γνώμη ότι μη σύμμομα ο ΕΚΟΕΜΣ έχει προβεί, σε αναπροσαρμογή/αύξηση της οικονομικής ενίσχυσης, που χορηγούσε στον Δ.Μ. του Γ. και στον Χ.Κ. του Ι.

[36]. Περαιτέρω ως προς τη δυνατότητα αναζήτησης των παραπάνω χρηματικών ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων και το χρόνο παραγραφής των σχετικών αξιώσεων του ΕΚΟΕΜΣ, διατυπώθηκαν δύο γνώμες. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία σχηματίστηκε από τους Ιωάννη – Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο του ΝΣΚ, και τους Ιωάννη Διονυσόπουλο, Παρασκευά Βαρελά, Θεόδωρο Ψυχογιό, Γεώργιο Κανελόπουλο, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Γεώργιο Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Χαράλαμπο Μπρισκόλα και Νικόλαο Καραγιώργη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψηφοί δέκα [10]), ο ΕΚΟΕΜΣ έχει κατ' αρχάς

Γ x

τη δυνατότητα να αναζητήσει από τον Δ.Μ. του Γ. και τον Χ.Κ. του Ι. τα αχρεωστήτως καταβληθέντα σε αυτούς χρηματικά ποσά, που αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ της μη αναπροσαρμοσμένης/αυξημένης και της αναπροσαρμοσμένης/αυξημένης οικονομικής ενίσχυσης. Η αναζήτηση, όμως, από έναν ασφαλιστικό οργανισμό αχρεωστήτως καταβληθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά την πάροδο ευλόγου χρόνου από την είσπραξή τους αντίκειται στην αρχή της χρηστής διοίκησης, γενικής αρχής, που ισχύει στο δίκαιο των κοινωνικών ασφαλίσεων. Η αναζήτηση τέτοιου είδους παροχών επιτρέπεται, μόνον εφόσον κριθεί ότι ο εισπράξας τα αναζητούμενα χρηματικά ποσά τελούσε κατά την είσπραξή τους σε δόλο έναντι του ασφαλιστικού οργανισμού και η συνδρομή του δόλου αιτιολογείται με ειδικό τρόπο (ΣτΕ 3699/2015 με παραπ. σε ΣτΕ 478/2011, 590/2010, ΣτΕ 1318/2014 με παραπ.σε ΣτΕ 3587/2011, 700/2010, 590/2010, 1801/2007, ΣτΕ 928/2009, ΣτΕ 1619/2006 με παραπ. σε ΣτΕ 703/2004, 1876/2002, 237/2000 ΝΣΚ 55/2014 βλ. και 81/2015 Ατομ. και 37/2015 Ατομ. με παραπ. σε είκοσι επτά αποφάσεις του ΣτΕ), καθότι αποτελεί τη νομική βάση της αναζήτησης (ΣτΕ 7416 και 2911/2007, 3687 και 951/2005, 703/2004, 3650/2003 και 1876/2002 – ΝΣΚ 81/2015 Ατομ. και 37/2015 Ατομ.). Άλλωστε, κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, οι ατομικές διοικητικές πράξεις, που δημιουργούν δυσμενείς συνέπειες για τους διοικούμενους, πρέπει να αιτιολογούνται (Ε.Σπηλιωτόπουλου. Εγχειρίδιο Διοικ.Δ. Έκδ. Ε', σελ'. 163).

[37]. Περαιτέρω, και σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 6 παρ. 3 της υ.α. Φ. 951.1/53/452801/10-3-1997, για την «είσπραξη κάθε εσόδου» του ΕΚΟΕΜΣ εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για τα ν.π.δ.δ., δηλαδή οι διατάξεις του ν.δ. 496/1974. Με τη διάταξη του άρθρου 44 παρ. 1 εδ. α' του ν.δ. 496/1974 καθιερώνεται, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, για όλα τα χρέη προς το ν.π.δ.δ., και στην προκειμένη περίπτωση προς τον ΕΚΟΕΜΣ, πενταετής παραγραφή των σχετικών αξιώσεων, η οποία αρχίζει από τη λήξη του οικονομικού έτους, εντός του οποίου ένα χρηματικό ποσό βεβαιώθηκε ως χρέος για τον ΕΚΟΕΜΣ. Ειδικά, όμως, για χρέη από περιοδικές παροχές (περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν.δ. 496/1974), όπως είναι η οικονομική ενίσχυση του ΕΚΟΕΜΣ προς τους μερισματούχους του ΜΤΣ, καθώς και από καταλογισμούς, που έχουν επιβληθεί (περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν.δ. 496/1974), οι σχετικές αξιώσεις του ΕΚΟΕΜΣ υπόκεινται σε εικοσαετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από τη λήξη του οικονομικού έτους, εντός του οποίου έγινε η βεβαίωση ενός χρηματικού ποσού ως χρέους προς τον ΕΚΟΕΜΣ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πράξεις καταλογισμού

αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, που συνιστούν την εν ευρεία έννοια βεβαίωση ενός εσόδου, η βεβαίωση για την οποία γίνεται λόγος στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν.δ. 496/1974, υποδηλώνει την εν στενή έννοια βεβαίωση ενός εσόδου του ΕΚΟΕΜΣ, αφού, αν δεν ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία, δεν γεννάται εκτελέσιμη απαίτηση, οπότε και δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα παραγραφής μη γεγεννημένης απαίτησης. Τέλος, σε περίπτωση μη βεβαίωσης με οποιονδήποτε τρόπο της οφειλής, θα τύχει εφαρμογής η γενική περί εικοσαετούς παραγραφής διάταξη του άρθρου 249 ΑΚ, η οποία, σύμφωνα με την 251 ΑΚ, αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και ήταν δυνατή η δικαστική της επιδίωξη (ΝΣΚ 388/2014 με παραπ. σε ΣτΕ 1601/2007 και 1561/2003, ΑΠ 1002/2010 και 1100/2006, ΕΛΣ (Πράξη 112/1993 - ΝΣΚ 55/2014 με παραπ. σε ΕΛΣ 2714/2010 και 1783/2007 - ΝΣΚ 8/2014 με παραπ. σε ΣτΕ 1327/2009 ΔΔικη 2010, 380 και 320/1999 ΕΛΔΚΑ 2000, 937, ΑΠ 517/2003 και ΝΣΚ 439/2007 Ολ - contra ΝΣΚ 171/2014).

[38]. Κατά τη γνώμη, όμως, της μειοψηφίας, η οποία σχηματίσθηκε από τις Βασιλική Τύρου και Γαρυφαλιά Σκιάνη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψηφοί δύο [2]), ο ΕΚΟΕΜΣ δεν έχει την δυνατότητα να αναζητήσει ως αχρεωστήτως καταβληθέντα τα παραπάνω χρηματικά ποσά, διότι α) οι επίμαχες αναπροσαρμογές της οικονομικής ενίσχυσης προς των Δ.Μ. του Γ. και του Χ.Κ. του Ι. πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια πλήρους συμμόρφωσης του ΕΚΟΕΜΣ προς την απόφαση με αριθμό 510/2006 του Τρίτου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τις αποφάσεις με αριθμό 2617/2000 και 624/2003 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και β) έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από τότε που αναπροσαρμόστηκε/αυξήθηκε η οικονομική ενίσχυση προς τους δύο παραπάνω μερισματούχους του ΜΤΣ μέχρι σήμερα και παράλληλα για την καταβολή των αυξημένων αυτών οικονομικών ενισχύσεων δεν εμφιλοχώρησε δόλος των δύο δικαιούχων. Ενόψει δε της ανωτέρω απάντησης στο α' και β' σκέλος του ερωτήματος, παρέλκει η απάντηση στο γ' σκέλος αυτού.

Απάντηση

[39]. Κατά συνέπεια, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η ακόλουθη απάντηση:

Όσον αφορά στο α' και β' σκέλος αυτού: α). Ο ΕΚΟΕΜΣ, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, μη σύννομα έχει προβεί σε αναπροσαρμογή/αύξηση της οικονομικής ενίσχυσης, που χορηγούσε στον Δ.Μ. του Γ. και στον Χ.Κ. του Ι.

β). Σύμφωνα με την πλειοψηφήσασα στο Τμήμα γνώμη, ο ΕΚΟΕΜΣ έχει κατ' αρχάς τη δυνατότητα να αναζητήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα στους

ΓΧ

παραπάνω δύο μερισματούχους του ΜΤΣ χρηματικά ποσά, που αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ της μη αναπροσαρμοσμένης/αυξημένης και της αναπροσαρμοσμένης/αυξημένης οικονομικής ενίσχυσης, αφού, όμως προηγουμένως σταθμίσει, κατά την ανέλεγκτη κρίση της, αν έχει παρέλθει ο εύλογος χρόνος από την καταβολή των επίμαχων χρηματικών ποσών και δεν αποδίδεται δόλος στους εισπράξαντες τα χρηματικά αυτά ποσά.

Όσον αφορά στο γ' σκέλος αυτού: Κατά την αυτή πλειοψηφήσασα γνώμη, οι αξιώσεις του ΕΚΟΕΜΣ για αναζήτηση ως αχρεωστήτως καταβληθέντων των παραπάνω χρηματικών ποσών υπόκεινται σε εικοσαετή παραγραφή, η οποία θα αρχίσει από τη λήξη του οικονομικού έτους, εντός του οποίου τα παραπάνω χρηματικά ποσά θα βεβαιωθούν ως χρέη προς τον ΕΚΟΕΜΣ. Σε περίπτωση επιβολής καταλογισμού, οι αξιώσεις του ΕΚΟΕΜΣ υπόκεινται και πάλι σε εικοσαετή παραγραφή, η οποία θα αρχίσει από τη λήξη του οικονομικού έτους, εντός του οποίου τα σχετικά χρηματικά ποσά θα βεβαιωθούν ως χρέη προς τον ΕΚΟΕΜΣ. Τέλος, σε περίπτωση μη βεβαίωσης των επίμαχων οφειλών, οι αξιώσεις του ΕΚΟΕΜΣ υπόκεινται στη γενική εικοσαετή παραγραφή των άρθρων 249 και 251 ΑΚ.

Θ Ε Ω Ρ Η Θ Η Κ Ε

Αθήνα, 6-6-2017

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Γ. Χαλκιάς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Πρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠ. ΑΝΔΡΕΟΥ

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους